

Trialistyczny charakter obciążenia pozycji bilansowych banku daninami publicznymi – postulaty *de lege ferenda*

The trialistic nature of charging bank balance sheet items with public levies – *de lege ferenda* postulates

dr Jakub Chowaniec

Uniwersytet Warszawski, ORCID: 0000-0003-1270-7786

Streszczenie

Niniejszy artykuł dotyczy problematyki nałożenia na banki trzech różnych danin publicznych, mających odmienne cele, na podstawie pozycji bilansowych banków – podatku od niektórych instytucji finansowych (dalej: PNIF)¹, składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków (dalej: Składka)² oraz wpłat z tytułu nadzoru bankowego (dalej: Wpłata)³. Wskazano na multiplikowanie tak ciężaru ekonomicznego banków oraz obowiązków administracyjnych w sytuacji tożsamości przedmiotu ciężaru daninowego. Autor charakteryzuje w niezbędnym zakresie wspomniane daniny publiczne oraz stawia postulaty *de lege ferenda* mające na celu zmianę obecnego stanu prawnego, przynajmniej do czasu przystąpienia Polski do unii bankowej.

Słowa kluczowe: podatek od niektórych instytucji finansowych, podatek bankowy, podatek majątkowy, Bankowy Fundusz Gwarancyjny, fundusz przymusowej restrukturyzacji banków, jednolity fundusz restrukturyzacji, wpłata z tytułu kosztów nadzoru banków, unia bankowa.

Abstract

This article concerns the issue of imposing three different public levies on banks, fulfilling different purposes, based on the balance sheet items of banks – a tax on certain financial institutions, a contribution to the compulsory bank restructuring fund and payments for banking supervision. It is pointed out that both the economic burden of banks and administrative obligations are multiplied in the situation of the identity of the subject of the levy burden. The author characterizes the aforementioned public levies to the necessary extent and puts forward *de lege ferenda* postulates aimed at changing the current legal status until Poland joins the banking union.

Keywords: tax on certain financial institutions, bank levy, property tax, Bank Guarantee Fund, compulsory bank restructuring fund, single bank resolution fund, payment for bank supervision costs, banking union.

1. ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Banki, podobnie jak inne podmioty sektora finansowego gospodarki, obciążone są różnorodnymi daninami publicznymi, do których zaliczyć można m.in. podatki, opłaty i składki. W większości są to należności o charakterze ogólnym, których obowiązek uiszczenia powstaje na jednakowych zasadach dotyczących wszystkich podmiotów zobowiązanych, bez większego zróżnicowania ze względu na przedmiot prowadzonej działalności gospodarczej. Istnieją jednak selektywne daniny sektorowe, obejmujące poszczególne typy podmiotów zobowiązanych lub uzależnione od zakresu świadczonych usług, które nie obejmują pozostałych kategorii podmiotów. Banki – jako przedsiębiorstwa generujące stosunkowo duże dochody w ujęciu nominalnym oraz podatne na ryzyko i podlegające szczególnemu traktowaniu ze strony państwa – często są adresatem tego typu danin⁴.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest pogłówna analiza trzech selektywnych danin publicznych, które obciążają

banki, a których podstawą obliczenia są pozycje bilansowe banków – PNIF, Składki oraz Wpłaty. Podstawą obliczenia tych danin co do zasady są aktywa lub pasywa banku, zmodyfikowane o pewne ustawowo określone kategorie, co będzie pogłównie scharakteryzowane w dalszej części artykułu. Z formalnego punktu widzenia są to trzy daniny, każda o odmiennym charakterze (podatek, składka i wpłata), mające zróżnicowane cele. Niemniej jednak sposób ich kalkulacji jest bardzo zbliżony, oparty na tożsamym mierniku wartości.

Podstawowym problemem badawczym jest zasadność utrzymywania trzech formalnie różnych danin, kalkulowanych w zbliżony sposób i w opinii autora generujących zbyt ciężki administracyjny przez duplikowanie obowiązków i terminów ich realizacji, a równocześnie – niekonięcznie efektywnych fiskalnie, jeśli weźmie się pod uwagę cel i charakter tych danin, a także genezę ich wdrożenia. Poruszone zostaną również wybrane wątki o charakterze komparatystycznym. Charakter i ograniczenia niniejszego opracowania nie pozwa-

lają na dokładną i szerszą analizę elementów konstrukcji poszczególnych danin, szczególnie w odniesieniu do PNIF, niemniej jednak zawarte zostały odwołania do relewantnej literatury przedmiotu.

2. PRZEDMIOT OPODATKOWANIA W PNIF

PNIF, wprowadzony w Polsce z dniem 1 lutego 2016 r. na mocy ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r., stanowi nową konstrukcję podatkową, wcześniej nieobecną w polskim ustawodawstwie. Jest to rodzaj szczególnego podatku obciążającego majątek wybranych podmiotów sektora finansowego gospodarki, w tym banków.

Celem uchwalenia tej ustawy⁵ było pozyskanie dodatkowego źródła finansowania wydatków budżetowych (w szczególności wydatków społecznych) oraz zwiększenie udziału sektora finansowego w finansowaniu wydatków budżetowych. Należy zauważyć, że przed wprowadzeniem PNIF nie występowały żadne poważne problemy płynnościowe ani inne ponadstandardowe negatywne okoliczności w sektorze finansowym, uzasadniające konieczność nałożenia nowej daniny publicznej, co odróżnia Polskę od innych państw, które zdecydowały się na wdrożenie podobnej daniny wcześniej. Państwa te co do zasady uzasadniały to koniecznością uzyskania dodatkowych środków na ratowanie systemu finansowego lub dokapitalizowanie banków lub koniecznością zwrotu środków publicznych uprzednio zaangażowanych w tym celu, a zatem danina ta realizowała cel sprawiedliwej odpłaty za koszty poniesione przez społeczeństwa i państwa na ratowanie sektora finansowego gospodarki; aczkolwiek należy zauważyć, że podatek wdrożono również w państwach, które nie musiały angażować środków publicznych w ratowanie sektora bankowego (np. Węgry, Rumunia, Finlandia czy Słowacja)⁶.

Istnieje szereg problemów zarówno praktycznych, jak i teoretycznych, związanych z zagadnieniem poszczególnych elementów konstrukcji PNIF, jednakże zostały one już w większości opisane w literaturze i pozostają poza zakresem niniejszego opracowania⁷. Przez okres funkcjonowania (do 2023 r.) PNIF przyniósł około 40,0 mld zł dochodów budżetowych, zmodyfikował strukturę aktywów banków⁸, a przedstawiciele Związku Banków Polskich utrzymują, że przyczynił się do pogorszenia dostępności kredytów i wzrostu opłat po stronie klientów⁹. Zagadnienie oceny skutków funkcjonowania PNIF było przedmiotem publikacji naukowych i opracowań organów władz publicznych¹⁰.

Dla niniejszego opracowania kluczowym zagadnieniem jest przedmiot podatku. Zgodnie z treścią art. 3 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. przedmiotem opodatkowania PNIF są aktywa podmiotów będących podatnikami podatku. W odróżnieniu od analogicznych konstrukcji daninowych przyjętych w innych państwach, gdzie co do zasady przedmiotem opodatkowania są pasywa banków¹¹ (a nierzadko wyłącznie zobowiązania ważone ryzykiem, z pominięciem funduszy własnych), polski ustawodawca zdecydował się na opodatkowanie (posiadania) aktywów przez banki.

Powyższa ustawa nie definiuje pojęcia aktywów, należy więc odwołać się do definicji zawartej w art. 3 pkt 12 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹². Zgodnie z tym przepisem przez aktywa należy rozumieć kontrolowane przez

jednostkę zasoby majątkowe o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. W przypadku banków do głównych aktywów należą m.in.:

- 1) operacje z bankiem centralnym (w tym rachunek bieżący, rezerwa celowa i inne środki),
- 2) dłużne papiery wartościowe uprawnione do redyskontowania w Narodowym Banku Polskim,
- 3) należności od innych podmiotów sektora finansowego,
- 4) należności od sektora niefinansowego (w tym pożyczki i kredyty udzielone klientom banków),
- 5) należności od sektora budżetowego,
- 6) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu,
- 7) pochodne instrumenty finansowe,
- 8) zakupione papiery wartościowe oraz wszelkie należności z nich (w tym także te oferowane na rynku międzybankowym),
- 9) udziały lub akcje,
- 10) wartości niematerialne i prawne,
- 11) środki trwałe (w tym nieruchomości i pojazdy),
- 12) rozliczenia międzyokresowe,
- 13) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego^{13, 14}.

Warto podkreślić, że w przypadku banków jednym z głównych rodzajów aktywów pod kątem wartości są udzielone pożyczki i kredyty, co w konsekwencji oznacza, że podstawa opodatkowania banków w PNIF zwiększa się w miarę zwiększania akcji kredytowej gospodarki przez banki.

Konkretyzacją przedmiotu opodatkowania jest zagadnienie podstawy opodatkowania. Szczegóły tego elementu konstrukcji podatku nie stanowią celu niniejszego opracowania i były przedmiotem analiz¹⁵, jednakże należy zwrócić uwagę na dwa najważniejsze węzłowe problemy kształtujące efektywny ciężar podatku.

Pierwszym z nich jest kwestia opodatkowania nadwyżki sumy wartości aktywów podatnika, wynikającej z zestawienia obrotów i sald, ustalonego na ostatni dzień miesiąca na podstawie zapisów na kontach księgi głównej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. lub międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej – ponad kwotę 4,0 mld zł. Chociaż jeśli zestawimy treść przepisów art. 3-4 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r., wywnioskować należy, że każdy bank jest podatnikiem i ciąży na nim obowiązek podatkowy, lecz skutek wprowadzenia minimum podatkowego w wysokości 4,0 mld zł banki posiadające aktywa poniżej tego progu efektywnie nie są objęte daniną. Wartość aktywów dla celów podatkowych jest ustalana na koniec każdego miesiąca, może dochodzić zatem do sytuacji, w której wybrane banki będą nieregularnie obciążone zobowiązaniem podatkowym w PNIF, jeżeli wartość ich aktywów będzie oscylowała wokół wskazanej wielkości, tj. w pewnych miesiącach będzie ją przekraczała, a w kolejnych już nie. Stanowi to zatem istotny bodziec do utrzymywania poziomu aktywów poniżej progu 4,0 mld zł w przypadku części podatników lub zmiany struktury aktywów, tak by wartość tych podlegających opodatkowaniu nie przekraczała wyznaczonego progu.

Według danych Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: KNF) za czerwiec 2018 r.¹⁶ liczba podatników PNIF będących

bankami lub oddziałami instytucji kredytowych oscylowała między 18 a 22, co wskazuje na wahadłowe przekraczanie progu minimum podatkowego przez niektóre podmioty, a także względnie niewielką liczbę banków płacących efektywnie PNIF, przy czym aktywa banków, które płaciły podatek, stanowiły nieco poniżej trzech czwartych aktywów sektora bankowego łącznie¹⁷. Warto dodać, że według stanu na wrzesień 2018 r.¹⁸ (dane historyczne, aby zapewnić ich porównywalność) w Polsce działało łącznie 613 banków i oddziałów instytucji kredytowych, z czego tych ostatnich było 29, banków działających w formie spółek akcyjnych – 34, a banków spółdzielczych – 550. Z uwagi na wspomniane minimum podatkowe banki spółdzielcze de facto nie są efektywnie obciążone PNIF, a spośród banków działających w formie spółki akcyjnej zobowiązanie podatkowe powstało w nieco ponad połowie przypadków.

Drugim elementem jest katalog wartości, o które obniża się podstawę opodatkowania. Poza funduszami własnymi banków oraz wartością środków finansowych zgromadzonych na wszystkich rachunkach zrzeszonych banków spółdzielczych przez banki zrzeszające są to m.in.: wartość aktywów stanowiących skarbowe papiery wartościowe, papiery wartościowe ustawowo objęte gwarancją Skarbu Państwa, obligacji emitowane przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny (dalej: BFG), kredyty lub pożyczki udzielone BFG oraz pewne kategorie zrównane, szczegółowo określone w art. 5 ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r.¹⁹ Rozwiązanie to jest bardzo kontrowersyjne z uwagi na uprzywilejowanie dostępu Skarbu Państwa lub BFG²⁰ do kapitału i w konsekwencji do niezdeteminowanego okolicznościami rynkowymi obniżenia kosztów finansowania potrzeb pożyczkowych poprzez bodziec podatkowy. Banki mają bowiem możliwość pomniejszenia podstawy opodatkowania o wartość arbitralnie wskazanych przez ustawodawcę typów papierów dłużnych, stanowiących katalog zamknięty w ustawie, co powoduje wygenerowanie sztucznego popytu, nierynkowo zaniżającego rentowność tych papierów dłużnych, a także w efekcie zmieniającego strukturę aktywów w posiadaniu sektora bankowego – bank, zamiast udzielić pożyczki lub kredytu klientowi, korzystniej rozporządzi nadpłynnością środków, lokując je w skarbowe papiery wartościowe, biorąc pod uwagę mniejszy profil ryzyka oraz przywilej pomniejszenia podstawy opodatkowania w PNIF.

Mając na względzie powyższe, należy zauważyć, że PNIF jest podatkiem „podwójnie” selektywnym, obciążającym wybrane podmioty wyłącznie w ramach sektora finansowego gospodarki, a spośród nich, poprzez swoją konstrukcję, wyłącznie kilkanaście największych podmiotów spośród zakresu podmiotowego zakreślonego postanowieniami ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. Mimo to stanowi doniosłą daninę publiczną i rzeczywisty ciężar ekonomiczny dla tych podmiotów, wobec których ostatecznie powstanie zobowiązanie podatkowe, szczególnie że polski PNIF jest jednym z najwyższych tego typu podatków w Europie²¹.

3. FUNDUSZ PRZYMUSOWEJ RESTRUKTURYZACJI BANKÓW I SPOSÓB JEGO FINANSOWANIA

Pokłosiem kryzysu *subprime*, którego symbolicznym początkiem jest zaprzestanie działalności przez bank Lehman

Brothers w dniu 15 września 2008 r., były liczne działania organów władzy publicznej, tak w ramach poszczególnych państw, jak i na szczeblu międzynarodowym. Także w Unii Europejskiej (dalej: UE) podjęto wiele doraźnych działań mających na celu bieżące i szybkie reagowanie na powstały kryzys²². W sukurs rozwiązaniom doraźnym przyszyły inicjatywy o charakterze systemowym i długofalowym. Jednym z przykładów takich działań jest powstanie w 2014 r. tzw. europejskiej unii bankowej, czyli swoistej reregulacji sektora bankowego, i stworzenie nowej architektury bezpieczeństwa finansowego w UE²³, opartej na poszerzonej współpracy państw członkowskich. Koncepcja unii bankowej opierać się ma na 3 filarach: jednolitym mechanizmie nadzorczym, jednolitym systemie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków oraz jednolitym systemie gwarantowania depozytów, przy czym ten ostatni filar jeszcze nie funkcjonuje.

Głównymi celami unii bankowej są wzmocnienie sektora bankowego i uodpornienie go na kryzysy gospodarcze, a także zapobieżenie sytuacji, w której do ratowania instytucji kredytowych zaistniałaby potrzeba użycia środków publicznych z budżetów państw członkowskich. Kolejne cele to ograniczenie fragmentacji rynku dzięki harmonizacji przepisów unijnych w zakresie sektora finansowego, a także wzmocnienie stabilności finansowej UE. Do unii bankowej należą wszystkie państwa członkowskie, w których walutą obowiązującą jest euro, a także pozostałe państwa członkowskie na zasadzie dobrowolności. Polska – jako państwo z derogacją, niebędące w strefie euro oraz które nie ustanowiło „bliskiej współpracy”²⁴ z Europejskim Bankiem Centralnym (dalej: EBC) – formalnie nie należy do europejskiej unii bankowej, aczkolwiek musiała implementować do swojego ustawodawstwa szereg rozwiązań związanych z nią²⁵, wynikających m.in. z dyrektywy 2014/59/UE²⁶ czy rozporządzenia nr 806/2014²⁷.

Drugi z filarów unii bankowej składa się z istnienia organu centralnego, jakim jest Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji, a także z jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Ustrój funduszu reguluje tytuł V rozporządzenia nr 806/2014. Jest on zasilany głównie składkami płaconymi przez instytucje finansowe, jak również pożyczkami i dochodami z inwestycji kapitałowych. Środki te są przeznaczone na realizację celów funduszu, czyli stosowanie instrumentów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych, szczegółowo określonych w art. 76 rozporządzenia nr 806/2014. Polska jako kraj z derogacją (do czasu przyjęcia euro jako prawnego środka płatniczego) nie jest zobowiązana do przekazywania środków pozyskanych od banków do tego funduszu, jednakże musiała ustanowić – analogiczne do określonych w dyrektywie 2014/59/UE oraz rozporządzeniu nr 806/2014 – zasady poboru składek na rzecz specjalnie utworzonego funduszu przymusowej restrukturyzacji banków, zarządzanego przez BFG, na mocy postanowień ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r.

W przypadku banków i firm inwestycyjnych minimalny poziom środków na finansowanie przymusowej restrukturyzacji został ustalony w wysokości 1,0% kwoty środków gwarantowanych w bankach, firmach inwestycyjnych i oddziałach banków zagranicznych i powinien zostać osiągnięty do dnia 31 grudnia 2024 r. Poziom docelowy środków wynosi 1,2% kwoty środków gwarantowanych i powinien zostać osiągnięty

ty do dnia 31 grudnia 2030 r. Kwota Składek przypadająca na dany rok od każdego podmiotu jest indywidualnie wyliczana przez BFG i podawana do wiadomości danego podmiotu do dnia 1 maja. Wysokość Składek będzie wyznaczana z uwzględnieniem:

- 1) podstawy naliczania, tj. sumy pasywów pomniejszonej o fundusze własne oraz o środki gwarantowane (stosownie do postanowień rozporządzenia nr 806/2014);
- 2) profilu ryzyka instytucji, uwzględniającego ocenę ryzyka w obszarach ekspozycji na ryzyko, stabilności i różnorodności źródeł finansowania, znaczenia instytucji dla stabilności systemu finansowego lub gospodarki oraz dodatkowych wskaźników określonych na poziomie krajowym.

Szczegółowe zasady ustalania Składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków zostały określone przez Radę BFG²⁸. Całkowita wysokość podstawy do wyznaczania Składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków, należnych za 2024 r., została wyznaczona na podstawie danych finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. lub – w przypadku podmiotów o innym dniu bilansowym sprawozdania rocznego – według stanu na dzień 31 marca 2023 r. i wynosiła 868 102 056 000 zł²⁹.

W przypadku gdy środki na finansowanie przymusowej restrukturyzacji banków i firm inwestycyjnych są niewystarczające do finansowania przymusowej restrukturyzacji, BFG może zobowiązać banki, firmy inwestycyjne i oddziały banków zagranicznych do wniesienia na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków składek nadzwyczajnych w wysokości nieprzekraczającej trzykrotności łącznej kwoty składek ustalonych na dany rok kalendarzowy, a jeżeli łączna kwota tych składek nie jest ustalona – w wysokości nieprzekraczającej trzykrotności łącznej kwoty składek wniesionych za poprzedni rok kalendarzowy³⁰.

W przypadku przyjęcia przez Polskę euro lub podjęcia decyzji o przystąpieniu do tzw. bliskiej współpracy z EBC i tym samym wejścia do unii bankowej środki zgromadzone w funduszu przymusowej restrukturyzacji będą musiały zostać uwspólnotowione i przekazane przez BFG na rzecz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji i służyć do realizacji tożsamyh zadań na szczeblu unijnym.

4. WPŁATA NA RZECZ ORGANU NADZORU

KNF jest organem powołanym na mocy ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym³¹, którego celem jest sprawowanie nadzoru zintegrowanego nad rynkiem finansowym, w zakresie zdefiniowanym w art. 1 tej ustawy. Organ ten posiada zatem szerokie kompetencje oraz liczne, a przede wszystkim odpowiedzialne zadania, których celem jest ochrona stabilności systemu finansowego państwa. Zadania KNF określa art. 4 przywołanej ustawy, a są one realizowane dzięki Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: Urząd KNF). Wszelkie wydatki stanowiące koszty działalności KNF i Urzędu KNF są pokrywane ze środków, o których mowa w art. 19a ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r., w tym przede wszystkim z wpłat wnoszonych przez podmioty nadzorowane w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ustaw regulujących działalność danych nadzorowanych przez KNF podmiotów sektora finansowego.

Warto podkreślić, że do końca 2018 r. Urząd KNF był państwową jednostką budżetową, a ówczesnie obowiązujący przepis art. 19 ust. 5 wspomnianej ustawy wskazywał, iż należności od podmiotów nadzorowanych na pokrycie kosztów funkcjonowania KNF i Urzędu KNF stanowią dochód budżetu państwa (jako jednostki budżetowej), co czyniło tę wpłatę pewną specyficzną daniną publiczną nakładaną na wybrane podmioty, które de facto utrzymują organ, który je nadzoruje. Z dniem 1 stycznia 2019 r. powyższy przepis został uchylony³², Urząd KNF został przekształcony w państwową osobę prawną, która rozlicza się z budżetem państwa metodą budżetowania netto, należności od podmiotów nadzorowanych nie stanowią zatem w konsekwencji źródła dochodów budżetu państwa, a przychód państwowej osoby prawnej, jaką jest Urząd KNF. Niemniej jednak zmiana ta nie pozbawia tych obowiązkowych należności po stronie podmiotów nadzorowanych statusu daniny publicznej, jedynie osoba wierzyciela uległa zmianie.

Urząd KNF prowadzi samodzielną gospodarkę finansową w ramach posiadanych środków. Z przychodów, o których mowa w art. 19a ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r., pokrywa się koszty funkcjonowania Urzędu KNF i jego organów, a po zakończeniu roku obrotowego Urzędu KNF ustala się różnicę między planowanymi a wykonanymi kosztami, którą uwzględnia się w rozliczeniu kosztów nadzoru w danym roku obrotowym³³. Według planu finansowego Urzędu KNF na 2024 r.³⁴ planowane przychody wynieść mają 647,1 mln zł przy planowanych kosztach sięgających 614,7 mln zł.

Przychody Urzędu KNF z tytułu wpłat za nadzór nad rynkiem finansowym w głównej mierze pochodzą od banków, które na mocy art. 131a p.b. mają obowiązek wpłacać kwotę stanowiącą iloczyn sumy aktywów bilansowych i stawki ustalonej przez Prezesa Rady Ministrów w formie rozporządzenia, jednakże wysokość stawki nie może przekroczyć 0,024%. Wpłaty od banków mają również pokryć 16,5% kosztów, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym³⁵. Obecnie obowiązujące rozporządzenie³⁶ przewiduje algorytm obliczenia kwoty bazowej oraz stawki należnej Wpłaty, a dokładne wysokości: stawki, kosztów nadzoru do pokrycia, wysokości współczynnika kompensacji oraz sumę aktywów bilansowych wszystkich banków, podaje do publicznej wiadomości Przewodniczący KNF w terminie do dnia 15 lutego każdego roku. Należną Wpłatę bank uiszcza w terminie do dnia 15 marca danego roku kalendarzowego na rachunek bankowy Urzędu KNF. Do ustalenia należnej Wpłaty bank przyjmuje dane ze zbadanego i zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok kalendarzowy poprzedzający o 2 lata dany rok, a w przypadku banku, którego rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym – dane ze zbadanego i zatwierdzonego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony w roku kalendarzowym poprzedzającym o 2 lata dany rok. W terminie 10 dni od dnia upływu terminu uiszczenia Wpłaty bank zobowiązany jest do przedłożenia deklaracji w sprawie wysokości Wpłaty, w formie elektronicznej, według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia z dnia 30 grudnia 2021 r.³⁷

Scharakteryzowana powyżej Wpłata, choć z pewnością nie stanowi jednego z największych ciężarów finansowych po stronie banków, jest istotną daniną publiczną o sektorowym

i selektywnym charakterze. Mimo że nadzór bankowy w Polsce jest wyposażony w ustawowe środki nadzorcze, działa w granicach zakreślonych przez prawo powszechnie obowiązujące oraz cieszy się renomą i autorytetem wśród banków, wydaje się, że sposób jego finansowania powinien zostać zmieniony, aby w jeszcze większym stopniu podkreślić jego niezależność. Trudno nie odnieść wrażenia, że finansowanie nadzoru przez podmioty nadzorowane może być źródłem potencjalnego konfliktu interesów, a zmiana statusu prawnego Urzędu KNF z jednostki budżetowej na państwową osobę prawną, a tym samym sposobu jej powiązania z budżetem publicznym z metody budżetowania brutto na gospodarkę pozabudżetową, choć ułatwia zarządzanie finansami KNF i uniezależnia pewne operacje finansowe od decyzji władzy wykonawczej, to jednak dodatkowo rozluźnia kontrolę państwa nad sprawowanym nadzorem nad sektorem bankowym.

5. OCENA DOTYCHCZASOWYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ POSTULATY DE LEGE FERENDA

Scharakteryzowane powyżej daniny cechują się paralelizmem obciążenia – ta sama kategoria ekonomiczna, jaką jest posiadany majątek, jest przedmiotem obciążenia we wszystkich 3 analizowanych przypadkach. Jeśli natomiast chodzi o podstawę obciążenia, ich konstrukcja różni się znacząco. W przypadku PNIF i Wpłaty są to aktywa podatnika, a w przypadku Składki – pasywa, przy czym za każdym razem przepisy szczególne konstruują zróżnicowane normy prawne dotyczące obliczenia konkretnych wielkości podstaw opodatkowania. Różne są zatem mechanizmy obliczenia tak samych podstaw obciążenia, jak i kwot powstałych należności, a także terminy wnoszenia danin.

Taki stan prawny wydaje się niepożądany z kilku zasadniczych powodów.

Po pierwsze dane zdarzenie lub fakt, z którym ustawa wiąże powstanie abstrakcyjnie określonego obowiązku uiszczenia daniny (w tym wypadku fakt posiadania majątku przez podmiot zobowiązany), powinien rodzić jeden tytuł do zobowiązania publicznoprawnego. Tak jak w przypadku opodatkowania dochodu osoby fizycznej, gdzie nie występuje konkurencyjność danin publicznych, jest podatek dochodowy holistycznie opodatkowujący dodatkowo efekty działalności ekonomicznej podatnika; w zakresie profesjonalnego obrotu gospodarczego wystąpi natomiast obowiązek podatkowy w podatku od towarów i usług, a nieprofesjonalnego – podatek od czynności cywilnoprawnych. W odniesieniu do 3 analizowanych danin posiadanie majątku przez banki wywołuje skutki w każdej z nich, przy czym pociąga za sobą względem podmiotów obowiązanych różnorodne i niesynchronizowane w czasie obowiązki, z których nie każdy będzie ostatecznie skutkował powstaniem zobowiązania (np. na skutek minimum podatkowego w PNIF).

Po drugie różne terminy sprawozdawczości i płatności, odmienne zasady kalkulacji podstawy obliczenia daniny wymagają wielokrotnego wykonania obowiązków prowadzących do relatywnie tożsamy efektów – wyznaczenia podstawy i stawki naliczenia daniny. Dublowanie obowiązków i konieczność stosowania odmiennych zasad dla każdej z danin generują dodatkowe ryzyko błędu (tak po stronie banku, jak i

po stronie wierzyciela właściwego dla danej daniny) oraz naruszają zasadę taniości i dogodności poboru daniny.

Po trzecie sposób kalkulacji danin oparty na pozycjach bilansowych banku ma również aspekt behawioralny – stanowi zachętę do redukcji bilansu, ograniczenia wartości aktywów lub pasywów lub takiej ich alokacji i struktury, aby rzeczywisty ciężar daninowy był niższy, co nie zawsze idzie w sukurs z polityką makroostrożnościową państwa lub potrzebami kredytowymi gospodarki. Rzecz jasna, każda dani na generuje opór po stronie podmiotu zobowiązanego, jednakże w obliczu mnogości tych danin obliczanych od tożsamoego przedmiotu efekt ten jest multiplikowany.

Biorąc pod uwagę aspekt fiskalny i systemowy, dużo lepszym rozwiązaniem dla Polski byłoby zastąpienie obecnie obowiązującego PNIF daniną opartą na modelu podatku od działalności finansowej, obejmującą wartość wynagrodzeń pracowników banków i ich zyski, co pozwoliłoby na alternatywną formę ujęcia wygenerowanej przez nich wartości dodanej, szczególnie ze względu na zasadniczy model zwolnienia czynności bankowych z podatku od towarów i usług³⁸. Podatek w takim kształcie jest możliwy do unilateralnego wdrożenia, może zwiększyć dochody budżetowe, a jednocześnie nie wykorzystywać pozycji bilansowych jako przedmiotu opodatkowania.

W przypadku Składki zmiana konstrukcji jej poboru wydaje się mało prawdopodobna. Charakter tej daniny, pobieranej w celu zbudowania bufora finansowego na wypadek przymusowej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, opartej na pasywach pomniejszych o fundusze własne i środki gwarantowane (w zasadzie zatem na zobowiązaniach generujących ryzyko, co stanowi zachętę do zwiększenia finansowania banku kapitałem własnym), a także konsensus wypracowany na poziomie UE w zakresie mechanizmu poboru składek, finansowania jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz uwspólnotwienia pobranych środków przez organy państw członkowskich – mimo swoich deficytów regulacyjnych – wydają się względnie optymalnie skonstruowane. W roku 2024 jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji osiągnął docelowy poziom środków³⁹. Polska, jeśli przystąpi do unii bankowej w przyszłości, dołączy do funkcjonującego mechanizmu, jednocześnie do tego czasu nie powinna wprowadzać krajowych rozwiązań odbiegających od ustalonych na poziomie unijnym, nawet gdyby dyrektywa 2014/59/UE dawała margines swobody legislacyjnej państwom członkowskim. Składka – jako dani na oparta na pasywach banku – powinna zatem pozostać w niezmienionej postaci i jako jedyna opierać się na pozycjach bilansowych banku.

Ostatnia z omawianych danin, czyli Wpłata na rzecz organu nadzoru bankowego, zdaniem autora powinna zostać zniesiona i zastąpiona finansowaniem kosztu nadzoru bankowego bezpośrednio z budżetu państwa. Organ nadzorczy nie byłby wówczas „klientem” podmiotów nadzorowanych, a mógłby w pełni niezależnie egzekwować swoje kompetencje i środki nadzoru bez konieczności brania pod uwagę wielkości aktywów banków i zasady proporcjonalnego podziału kosztów nadzoru między nie. Oczywiście dodatkowy wydatek budżetowy w postaci utrzymania KNF mógłby zostać zrekompenzowany proporcjonalnie większym ciężarem podatkowym

dla banków w ramach nowej daniny zastępującej PNIF, aby efektywnie budżet państwa uzyskał pokrycie dodatkowych wydatków bez naruszania innych źródeł podatkowych. Koszty nadzoru bankowego zostałyby zatem sfinansowane i tak przez sektor bankowy, ale nie bezpośrednio, a w ramach zasady jedności budżetowej. Aby przyznać organowi nadzoru większą autonomię od władzy wykonawczej oraz w konstruowaniu swojej części budżetowej, mógłby on zostać wymieniony w art. 139 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁰ i traktowany jako organ ochrony prawa ze wszystkimi konsekwencjami.

Doświadczenia międzynarodowe nie są jednoznaczne w omawianym zakresie. O ile w Niemczech opłata bankowa została zastąpiona zobowiązaniami wynikającymi z dyrektywy 2014/59/UE i rozporządzenia nr 806/2014 z uwagi na tożsamość celów, o tyle w Belgii utrzymano ją niezależnie od wymogów II filaru unii bankowej. We Włoszech w ogóle nie wdrożono podatku opartego na pozycjach bilansowych banku, a użyto modelu podatku od transakcji finansowych. Z kolei Dania wprowadziła postulowany wyżej podatek od działalności finansowej⁴¹.

Finansowanie kosztów nadzoru bankowego przez podmioty nadzorowane również nie jest polską specyfiką i takie rozwiązanie funkcjonuje powszechnie na świecie, także w ramach jednolitego mechanizmu nadzoru. Art. 30 rozporządzenia nr 1024/2013 reguluje problematykę opłat nadzorczych, które EBC (w wymiarze rocznym) pobiera od instytucji kredytowych mających siedzibę w uczestniczących państwach członkowskich i od oddziałów mających siedzibę w uczestniczącym państwie członkowskim, a ustanowionych przez instytucję kredytową mającą siedzibę w nieuczestniczącym państwie członkowskim⁴². Niemniej jednak nie oznacza to, że jest to system pozbawiony wad, a w kontekście innych danin opartych na pozycjach bilansowych istnieje przestrzeń do zmiany modelu finansowania nadzoru bankowego.

Przypisy

- 1 Uregulowany w ustawie z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 623, dalej: ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r.).
- 2 Uregulowana w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przemysłowej restrukturyzacji (tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 487, dalej: ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r.), art. 295 i nast.
- 3 Uregulowana art. 131a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2488 ze zm., dalej: p.b.).
- 4 Szerzej na temat zasadności i celowości sektorowego opodatkowania podmiotów sektora finansowego m.in. w: J. Chowaniec, *Podatek od niektórych instytucji finansowych a zasada sprawiedliwości podatkowej*, w: *Tributum tolerabile ac facile? Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Elżbiecie Kornberger-Sokołowskiej*, red. H. Litwińczuk, Warszawa 2023, s. 58-66; International Monetary Fund, *A Fair and Substantial Contribution by the Financial Sector. Final report for the G-20*, June 2010, <https://www.imf.org/external/np/g20/pdf/062710b.pdf>, dostęp: 14.08.2024.
- 5 Zgodnie z treścią uzasadnienia projektu ustawy, zawartego w druku sejmowym nr 75 Sejmu VIII kadencji (zob. Uzasadnienie poselskiego projektu ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=75>, dostęp: 14.08.2024).
- 6 Szerzej na ten temat m.in.: J. Giżyński, *Four years of the tax levy on certain financial institutions in Poland – implications for the banking sector*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”

2021, nr 2 (65), s. 35; P. Karwat, *Podatek od niektórych instytucji finansowych*, w: *Prawo podatkowe przedsiębiorców*, red. H. Litwińczuk, Warszawa 2017, s. 1033; J. Chowaniec, *Prawny model szczególnego podatku od transakcji finansowych*, Warszawa 2019, rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem prof. Witolda Modzelewskiego, maszynopis dostępny w Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, s. 287-290; A. Bogucki, S. Bogucki, *Podatek od niektórych instytucji finansowych. Komentarz*, Warszawa 2022, s. 26-27.

- 7 Por. przykładowo: J. Chowaniec, *Podstawa opodatkowania w podatku od niektórych instytucji finansowych*, „Co do zasady. Studia i analizy prawne” 2021, nr 2, s. 37-52; M. Pogoński, *Podatek od niektórych instytucji finansowych*, LEX/el 2016; F. Majdowski, *Podatek od niektórych instytucji finansowych – quo vadis?*, „Przegląd Podatkowy” 2016, nr 12, s. 40-46; D. Gajewski, *Podatek bankowy w Polsce – zalety i wady*, „Analizy i Studia CASP” 2016, nr 1; J. Chowaniec, *Prawny model...*, dz. cyt.
- 8 A. Bogucki, S. Bogucki, dz. cyt., s. 33.
- 9 Zob. Bankier.pl, *ZBP chce zmian w podatku bankowym. „My nie chcemy płacić mniej, chcemy płacić tyle samo, ale na innej podstawie”*, opubl. 14.07.2024, <https://www.bankier.pl/wiadomosc/ZBP-chce-zmian-w-podatku-bankowym-My-nie-chcemy-placic-mniej-chcemy-placic-tyle-samo-ale-na-innej-podstawie-8780057.html>, dostęp: 4.08.2024.
- 10 Przykładowo: J. Borowski, K. Jaworski, D. Tymoczko, *Wpływ podatku bankowego w Polsce na kredyt dla sektora niefinansowego*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2016, nr 287, s. 7-21; J. Giżyński, dz. cyt.; M. Graca, *Konsekwencje wprowadzenia podatku od niektórych instytucji finansowych dla polskiego sektora bankowego i budżetu państwa*, „Bezpieczny Bank” 2020, nr 1 (78); M. Kapuściński, *Konsekwencje podatku od niektórych instytucji finansowych*, opubl. 14.09.2021, <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/rynki-finansowe/bankowosc/konsekwencje-podatku-od-niektorych-instytucji-finansowych/>, dostęp: 4.08.2024; Komisja Nadzoru Finansowego, *Syntetyczna informacja na temat wpływu podatku od niektórych instytucji finansowych na sytuację banków komercyjnych – VI 2018*, Warszawa 2018; Najwyższa Izba Kontroli, *Informacja o wynikach kontroli. Pobór podatku od instytucji finansowych*, KBF.430.002.2018, nr ewid. 5/2018/P/17/012/KBF, Warszawa 2018, https://www.nik.gov.pl/kontrola/wyniki-kontroli-nik/pobierz,kbf~p_17_012_201708250900461503651646~01,typ,kk,pdf, dostęp: 14.08.2024.
- 11 Szerzej na ten temat m.in.: J. Chowaniec, *Prawny model...*, dz. cyt.; P. Dec, P. Masiukiewicz, *Podatek bankowy*, Warszawa 2013.
- 12 Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm., dalej: ustawa z dnia 29 września 1994 r.).
- 13 J. Chowaniec, *Podstawa opodatkowania...*, dz. cyt., s. 39.
- 14 Szczegółowy zakres informacji dotyczących aktywów, wykazywany w sprawozdaniu finansowym banków, określa załącznik nr 2 do ustawy z dnia 29 września 1994 r.
- 15 Szerzej m.in. J. Chowaniec, *Podstawa opodatkowania...*, dz. cyt., i przytoczona tam bibliografia.
- 16 Komisja Nadzoru Finansowego, *Syntetyczna informacja...*, dz. cyt., s. 3.
- 17 Tamże.
- 18 Komisja Nadzoru Finansowego, *Sytuacja sektora bankowego w 2018 r.*, Warszawa 2019, https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/RAPORT_O_SYTUACJI_BANKOW_2018_65694.pdf, s. 8, dostęp: 14.08.2024.
- 19 Z uwzględnieniem nowelizacji ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. wynikającej z ustawy z dnia 16 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2745).
- 20 Szerzej: P. Panfil, *Podatek od niektórych instytucji finansowych w świetle art. 124 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, „Gdańskie Studia Podatkowe” 2017, nr 2, s. 389-399.
- 21 M. Graca, dz. cyt., s. 56.
- 22 Szerzej przykładowo: M. Mikita, *Nowe rozwiązania w zakresie europejskiej sieci bezpieczeństwa finansowego*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2018, nr 1 (60), s. 83-104; M. Zaleska, *Zintegrowane ramy finansowe – koncepcja i wyzwania*, w: *Europejska unia bankowa*, red. M. Zaleska, Warszawa 2015, s. 13-17.

- ²³ K. Waliszewski, *Od koncepcji do realizacji – szanse i zagrożenia europejskiej unii bankowej dla sektora banków komercyjnych w Polsce*, w: *Europejska unia bankowa*, red. M. Zaleska, Warszawa 2015, s. 36.
- ²⁴ W rozumieniu art. 7 rozporządzenia Rady (UE) nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013 r. powierzającego Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi (Dz. Urz. UE L 287 z 29.10.2013, s. 63, tzw. rozporządzenie SSMR, dalej: rozporządzenie nr 1024/2013).
- ²⁵ Szerzej np. M. Dorociak, *Interes publiczny w przymusowej restrukturyzacji*, „Ruch Prawniczy, Społeczny i Ekonomiczny” 2022, z. 1, s. 69-82.
- ²⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012, Dz. Urz. UE L 173 z 12.12.2014, s. 190, ze zm., tzw. dyrektywa BRRD, dalej: dyrektywa 2014/59/UE.
- ²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 806/2014 z dnia 15 lipca 2014 r. ustanawiające jednolite zasady i jednolitą procedurę restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i niektórych firm inwestycyjnych w ramach jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1093/2010, Dz. Urz. UE L 225 z 30.07.2014 r., s. 1, ze zm., tzw. rozporządzenie BRRR, dalej: rozporządzenie nr 806/2014.
- ²⁸ Uchwała nr 57/2022 Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad ustalania składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków, ze zm., <https://www.bfg.pl/wp-content/uploads/uchwala-rady-bfg-57-2022-na-www.pdf>, dostęp: 14.08.2024.
- ²⁹ Dane za: Bankowy Fundusz Gwarancyjny, *Dane wykorzystane przy kalkulacji składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków należnych za 2024 r.*, opubl. 23.04.2024, <https://www.bfg.pl/dane-wykorzystane-przy-kalkulacji-skladek-na-fundusz-przymusowej-restrukturyzacji-bankow-naleznych-za-2024-r/>, dostęp: 8.08.2024.
- ³⁰ Art. 299 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. Szerzej na temat składek nadzwyczajnych: Z. Ofiarski, *Składki nadzwyczajne na fundusze restrukturyzacji utworzone w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym – istota, przesłanki wymiaru oraz warunki wnoszenia*, „Monitor Prawa Bankowego” 2023, nr 7-8, s. 117-128.
- ³¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 135 ze zm., dalej: ustawa z dnia 21 lipca 2006 r.
- ³² Zmiana na mocy ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz.U. poz. 2243).
- ³³ Art. 19a ust. 7 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r.
- ³⁴ Ustawa budżetowa z dnia 18 stycznia 2024 r. na rok budżetowy 2024, Dz.U. poz. 122, załącznik nr 14, tabela nr 5.
- ³⁵ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 1161.
- ³⁶ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru bankowego, Dz.U. poz. 2486, dalej: rozporządzenie z dnia 30 grudnia 2021 r.
- ³⁷ § 5-6 rozporządzenie z dnia 30 grudnia 2021 r.
- ³⁸ Szerzej: J. Chowaniec, *Prawny model...*, dz. cyt., s. 410-418.
- ³⁹ Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. jednolity fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji wyniósł 78,0 mld euro, a tym samym osiągnął cel, jakim było pokrycie minimum 1,0% kwoty depozytów w państwach członkowskich UE, wchodzących w skład unii bankowej. Dane za: Single Resolution Board, *Single Resolution Fund: no expected contribution in 2024 as target level reached*, opubl. 15.02.2024, <https://www.srb.europa.eu/en/content/single-resolution-fund-no-expected-contribution-2024-target-level-reached>, dostęp: 11.08.2024.
- ⁴⁰ Tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.
- ⁴¹ J. Chowaniec, *Prawny model...*, dz. cyt., s. 127, 132, 137, 144.
- ⁴² Szczegółowe zasady wymiaru i poboru opłat nadzorczych przez EBC reguluje rozporządzenie Europejskiego Banku Centralnego

(UE) nr 1163/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie opłat nadzorczych (Dz. Urz. UE L 311 z 31.10.2014, s. 23, ze zm.).

Bibliografia

Literatura

- Bogucki A., Bogucki S., *Podatek od niektórych instytucji finansowych. Komentarz*, Warszawa 2022.
- Borowski J., Jaworski K., Tymoczko D., *Wpływ podatku bankowego w Polsce na kredyt dla sektora niefinansowego*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2016, nr 287.
- Chowaniec J., *Podatek od niektórych instytucji finansowych a zasada sprawiedliwości podatkowej, w: Tributum tolerabile ac facile? Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Elżbiecie Kornberger-Sokołowskiej*, red. H. Litwińczuk, Warszawa 2023.
- Chowaniec J., *Podstawa opodatkowania w podatku od niektórych instytucji finansowych*, „Co do zasady. Studia i analizy prawne” 2021, nr 2.
- Chowaniec J., *Prawny model szczególnego podatku od transakcji finansowych*, Warszawa 2019, rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem prof. Witolda Modzelewskiego, maszynopis dostępny w Bibliotece Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.
- Dec P., Masiukiewicz P., *Podatek bankowy*, Warszawa 2013.
- Dorociak M., *Interes publiczny w przymusowej restrukturyzacji*, „Ruch Prawniczy, Społeczny i Ekonomiczny” 2022, z. 1.
- Gajewski D., *Podatek bankowy w Polsce – zalety i wady*, „Analizy i Studia CASP” 2016, nr 1.
- Giżyński J., *Four years of the tax levy on certain financial institutions in Poland – implications for the banking sector*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2021, nr 2 (65).
- Graca M., *Konsekwencje wprowadzenia podatku od niektórych instytucji finansowych dla polskiego sektora bankowego i budżetu państwa*, „Bezpieczny Bank” 2020, nr 1 (78).
- Karwat P., *Podatek od niektórych instytucji finansowych*, w: *Prawo podatkowe przedsiębiorców*, red. H. Litwińczuk, Warszawa 2017.
- Majdowski F., *Podatek od niektórych instytucji finansowych – quo vadis?*, „Przegląd Podatkowy” 2016, nr 12.
- Mikita M., *Nowe rozwiązania w zakresie europejskiej sieci bezpieczeństwa finansowego*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2018, nr 1 (60).
- Ofiarski Z., *Składki nadzwyczajne na fundusze restrukturyzacji utworzone w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym – istota, przesłanki wymiaru oraz warunki wnoszenia*, „Monitor Prawa Bankowego” 2023, nr 7-8.
- Panfil P., *Podatek od niektórych instytucji finansowych w świetle art. 124 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, „Gdańskie Studia Podatkowe” 2017, nr 2.
- Pogoński M., *Podatek od niektórych instytucji finansowych*, LEX/el 2016.
- Waliszewski K., *Od koncepcji do realizacji – szanse i zagrożenia europejskiej unii bankowej dla sektora banków komercyjnych w Polsce*, w: *Europejska unia bankowa*, red. M. Zaleska, Warszawa 2015.
- Zaleska M., *Zintegrowane ramy finansowe – koncepcja i wyzwanie*, w: *Europejska unia bankowa*, red. M. Zaleska, Warszawa 2015.

Źródła internetowe

- Bankier.pl, *ZBP chce zmian w podatku bankowym. „My nie chcemy płacić mniej, chcemy płacić tyle samo, ale na innej podstawie”*, opubl. 14.07.2024, <https://www.bankier.pl/wiadomosc/ZBP-chce-zmian-w-podatku-bankowym-My-nie-chcemy-placic-mniej-chcemy-placic-tyle-samo-ale-na-innej-podstawie-8780057.html>, dostęp: 4.08.2024.
- Bankowy Fundusz Gwarancyjny, *Dane wykorzystane przy kalkulacji składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków należnych za 2024 r.*, opubl. 23.04.2024, <https://www.bfg.pl/dane-wykorzystane-przy-kalkulacji-skladek-na-fundusz-przymusowej-restrukturyzacji-bankow-naleznych-za-2024-r/>, dostęp: 8.08.2024.
- Kapuściński M., *Konsekwencje podatku od niektórych instytucji finansowych*, opubl. 14.09.2021, <https://www.obserwatorkfinansowy.pl/tematyka/rynki-finansowe/bankowosc/konsekwencje-podatku-od-niektorych-instytucji-finansowych/>, dostęp: 4.08.2024.
- Single Resolution Board, *Single Resolution Fund: no expected contribution in 2024 as target level reached*, opubl. 15.02.2024, <https://www.srb.europa.eu/en/content/single-resolution-fund-no-expected-contribution-2024-target-level-reached>, dostęp: 11.08.2024.

Akty prawne

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań

- naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012, Dz. Urz. UE L 173 z 12.12.2014, s. 190, ze zm.
- Rozporządzenie Europejskiego Banku Centralnego (UE) nr 1163/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie opłat nadzorczych, Dz. Urz. UE L 311 z 31.10.2014, s. 23, ze zm.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 806/2014 z dnia 15 lipca 2014 r. ustanawiające jednolite zasady i jednolitą procedurę restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i niektórych firm inwestycyjnych w ramach jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1093/2010, Dz. Urz. UE L 225 z 30.07.2014 r., s. 1, ze zm.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie wpłat na pokrycie kosztów nadzoru bankowego, Dz.U. poz. 2486.
- Rozporządzenie Rady (UE) nr 1024/2013 z dnia 15 października 2013 r. powierzające Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególnie zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi, Dz. Urz. UE L 287 z 29.10.2013, s. 63.
- Ustawa budżetowa z dnia 18 stycznia 2024 r. na rok budżetowy 2024, Dz.U. poz. 122.
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru nad rynkiem finansowym oraz ochrony inwestorów na tym rynku, Dz.U. poz. 2243.
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 487.
- Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 623.
- Ustawa z dnia 16 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 2745.
- Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 135 ze zm.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, tekst jednolity Dz.U. z 2024 r. poz. 1161.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 2488 ze zm.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.
- Inne źródła
- International Monetary Fund, *A Fair and Substantial Contribution by the Financial Sector. Final report for the G-20*, June 2010, <https://www.imf.org/external/np/g20/pdf/062710b.pdf>, dostęp: 14.08.2024.
- Komisja Nadzoru Finansowego, *Syntetyczna informacja na temat wpływu podatku od niektórych instytucji finansowych na sytuację banków komercyjnych – VI 2018*, Warszawa 2018.
- Komisja Nadzoru Finansowego, *Sytuacja sektora bankowego w 2018 r.*, Warszawa 2019, https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/imag/REPORT_O_SYTUACJI_BANKOW_2018_65694.pdf, dostęp: 14.08.2024.
- Najwyższa Izba Kontroli, *Informacja o wynikach kontroli. Pobór podatku od instytucji finansowych*, KBF.430.002.2018, nr ewid. 5/2018/P/17/012/KBF, Warszawa 2018, https://www.nik.gov.pl/kontrola/wyniki-kontroli-nik/pobierz,kbf~p_17_012_201708250900461503651646~01,typ,kk.pdf, dostęp: 14.08.2024.
- Uchwała nr 57/2022 Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad ustalania składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków, ze zm., <https://www.bfg.pl/wp-content/uploads/uchwala-rady-bfg-57-2022-na-www.pdf>, dostęp: 14.08.2024.
- Uzasadnienie poselskiego projektu ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, druk sejmowy nr 75 (VIII kad.), <https://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/druk.xsp?nr=75>, dostęp: 14.08.2024.